

**Green Key Miljömärkning -
Verkliga inbesparingar eller inte**

Tom Spennert

Högskolan på Åland
serienummer 26/2015

Hospitality Management

Mariehamn 2015
ISSN 1458-1531

Examensarbete Högskolan på Åland

Utbildningsprogram:	Hospitality Management
Författare:	Tom Spennert
Arbetets namn:	Green Key Miljömärkning – Verkliga inbesparingar eller inte
Handledare:	Samu Mäkelä
Uppdragsgivare:	-

Abstrakt:

Syftet med examensarbetet är att undersöka om loganläggningar (hotell) i Finland och Sverige som låtit sig miljömärkas med Green Key miljömärkningen gjort verkliga inbesparingar eller inte. Avsikten är även ta reda på om dessa logianläggningar har fått andra fördelar genom miljömärkningen.

Delsyftet med arbetet är att redogöra för kriterierna gällande Green Key miljömärkningen för logianläggningar (hotell) på Åland 2015. I studien redogörs också kort för några andra miljömärkningar som Nordiska Svanen, EU-Blomman, ISO 14001, EMAS, EarthCheck och BIO Hotels.

I metoddelen beskriver jag det vetenskapliga upplägget för studien, redogör för målpopulationen och beskriver hur jag gått till väga då jag utfört enkätundersökningen. Dessutom motiverar jag för den avgränsning som gjorts. I den teoretiska delen av studien redogörs för den teoretiska referensram som tillämpats. I detta kapitel redogörs också för Green Key kriterierna mera ingående. Ytterligare redogörs här kort för kriterierna gällande de andra miljömärkningarna som studien berör. I resultatredovisningen presenteras tio enkätfrågor och slutligen framför jag egna kommentarer över arbetet och kommer med några synpunkter.

Nyckelord (sökord):

Green Key, miljömärkning, miljömärkt, certifiering, inbesparingar

Högskolans serienummer:	ISSN:	Språk:	Sidantal:
26/2015	1458-1531	Svenska	44

Inlämningsdatum:	Presentationsdatum:	Datum för godkännande:
16.11.2015	3.12.2015	9.12.2015

Degree Thesis
Högskolan på Åland / Åland University of Applied Sciences

Study program:	Hospitality Management
Author:	Tom Spennert
Title:	Green Key Eco-label – Real Savings or Not
Academic Supervisor:	Samu Mäkelä
Technical Supervisor:	-

Abstract:

The primary objective of this study is to investigate whether the leisure establishments (hotels) in Finland and Sweden who are awarded with the Green Key eco-label has made real savings or not. The intention is also to find out if these lodging facilities have received other benefits through the environmental labeling.

The Secondary objective in this study is to describe the criteria applicable regarding the Green Key eco-label for accommodation and establishments (hotels) in Åland Islands, Finland in 2015. The study also describes other environmental labels, including the Nordic Swan, the EU Ecolabel, ISO 14001, EMAS, EartCheck and BIO Hotels.

In the method section, I describe the scientific arrangement of the study, describe the target population and describe how I went about it when I carried out the survey. Additionally I motivate for the demarcation made. In the theoretical part of the study I present the theoretical framework applied. In this chapter I also describe the Green Key criteria in more detail. Here I further describe briefly for other eco labeling criteria regarding the study. In the performance report part I present the ten survey questions, and finally I present comments on the study and I will also submit my own point view.

Key words:
Green Key, eco-label, eco-labelling, certification, savings

Serial number:	ISSN:	Language:	Number of pages:
26/2015	1458-1531	Swedish	44

Handed in:	Date of presentation:	Approved on:
16.11.2015	3.12.2015	9.12.2015

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Frågeställning.....	5
1.3. Syfte.....	5
1.4. Teoretisk referensram.....	6
1.5. Avgränsning.....	6
2. METOD.....	8
2.1. Metodval.....	8
2.2. Urvalsstrategi.....	9
2.3. Datainsamlingsmetod.....	9
2.4. Reliabilitet.....	9
2.5. Validitet.....	10
3. TEORI.....	11
3.1. Miljöledningssystem och prestanda.....	11
3.1. Scandic.....	11
3.2. Green Key Miljömärkning.....	12
3.3. Redogörelse för de lokala Green Key-kriterierna för Åland.....	13
3.3.1. Miljöledning.....	14
3.3.2. Personalmedverkan.....	14
3.3.3. Information till gästerna.....	14
3.3.4. Vatten.....	15
3.3.5. Tvätt, rengöring och hygien.....	15
3.3.6. Avfall.....	15
3.3.7. Energi.....	15
3.3.8. Livsmedel.....	16
3.3.9. Inomhusmiljö.....	16

3.3.10.	Trädgård, parker och parkeringsområden	16
3.3.11.	Miljöaktiviteter	16
3.3.12.	Administration	17
3.4.	Andra miljömärkningar och certifieringar	17
3.4.1.	Nordiska Svanen	17
3.4.2.	ISO 14001	18
3.4.3.	EMAS	19
3.4.4.	EarthCheck.....	19
3.4.5.	EU-Blomman (EU-Ecolabel).....	20
3.4.6.	BIO Hotels	20
4.	RESULTATREDOVISNING.....	22
4.1.	Presentation och genomgång av enkätfrågorna	22
5.	SLUTSATS OCH SYNPUNKTER.....	34
5.1.	Kommentarer över studien.....	35
5.2.	Anmärkningar gällande enkäten	35
5.3.	Synpunkter	37
5.4.	Grafiska bilder på miljömärkningarna i arbetet.....	38
6.	LITTERATURFÖRTECKNING OCH KÄLLHÄNVISNING	39
7.	BILAGOR.....	42

1. INLEDNING

Under studierna vid Högskolan på Åland har jag haft möjlighet att stifta bekantskap med olika ämnesområden, bland annat med ämnet Säkerhets-, miljö- och kvalitetsledning. Under hösten 2014 fick vi inom ramen för kursen göra ett studiebesök vid Ålands Natur och miljö där vi bland annat fick bekanta oss med miljömärkningsverktyget Gröna Nyckeln eller Green Key.

Under besöket väcktes mitt intresse för att skriva examensarbete inom ämnesområdet. Jag hade också möjlighet att närvara vid ceremonin, då en anläggning på Åland tilldelades miljömärkningen. Dessutom fick jag bekanta mig med anläggningen och allmänt höra hur de gått till väga vid märkningsprocessen.

I januari 2015 deltog jag i ett seminarium/”Kickoff” på Åland som arrangeras av Ålands Natur och Miljö. Vid seminariet deltog representanter för organisationen från Åland och från Finland. Dessutom var internationella takorganisationens representant på plats. För min del fungerade detta tillfälle som en personlig ”Kickoff” för skrivandet av examensarbetet.

Mitt allmänna intresse för miljön och för en hållbar utveckling, särskilt inom turismbranschen, var för min del avgörande vid val av ämnesområde. Min tidigare yrkesbakgrund och utbildning påverkade också intresset för att undersöka om hotellanläggningar har möjlighet att göra inbesparingar genom att miljömärka sig. Dessutom undrar jag om logianläggningar (hotell) kan få andra fördelar av att miljömärka sig.

1.1. Bakgrund

Belastningen på miljön blir allt mer påtaglig, både lokalt och globalt. Särskilt inom turismnäringen, som är en av de snabbaste växande branscherna. Enligt WTO (World Tourism Organization), kommer antalet internationella turister att öka från 1 035 miljoner år 2012 till 1,8 miljarder år 2030 (UNWTO Tourism Highlights 2013). Detta innebär en ökning med över 70 % inom en mycket nära framtid, vilket i sin tur avsevärt ökar påfrestningen på miljön.

Som ett naturligt led i utvecklingen har också logianläggningarna blivit mera miljömedvetna, eftersom allt fler anläggningar låter sig miljömärkas. Inom branschen finns ett flertal olika miljömärkningar, bl.a. Nordiska Svanen, EU-Blomman, EarthCheck samt Green Key med flera. Problemet kan då bli att välja rätt miljömärkning bland många olika alternativ.

Några viktiga frågor mindre anläggningar kanske ställer: lönar det sig att miljömärka sig? Kan vi göra inbesparingar, vilka kostnader kan uppstå i samband med märkningen? För en logianläggning inom branschen kan det vara frågan om några hundra euro upp till tiotals tusen euro, beroende på vilken miljömärkning anläggningen väljer och hur stor anläggningen är (räknat i omsättning). Hur skall då anläggningen veta vilken miljömärkning som är lämpligast?

Aspekten gällande kostnader och inbesparingar samt vilka eventuella andra fördelar som kan uppnås är ytterst relevanta och just därför har jag valt att ta reda på hur det ligger till i praktiken. Med denna studie hoppas jag besvara dessa frågor, åtminstone delvis. Frågorna intresserar mig dessutom personligen och jag hoppas anläggningar som siktar på miljömärkning kan ha nytta av att ta del av denna studie.

Detta arbete kommer att ge en inblick i kriterierna gällande Green Key-miljömärkningen. Inom ramen för detta arbete granskas också kort några andra miljömärkningar, bland annat Nordiska Svanen och EU-Blomman. Dessutom granskar arbetet om anläggningar som låtit miljömärka sig gjort konkreta inbesparingar.

Inom den teoretiska referensramen redogörs också för de kriterier som Green Key-miljömärkningen ställer. Diskussion förs också kring resultatet av enkäten som skickades till samtliga Green Key-miljömärkta anläggningar i Finland och Sverige. Avslutningsvis förs diskussion kring Green Key-miljömärkningen och skribenten sammanfattar med egna slutsatser och synpunkter.

1.2. Frågeställning

Frågeställningen i denna studie är om det ekonomiskt lönar sig för logianläggningar (hotell) att miljömärka sig med Green Key-miljömärkningen och om även andra fördelar kan uppnås genom märkningen. Är det således motiverat för logianläggningar att inleda en miljömärkningsprocess?

1.3. Syfte

Huvudsyftet med arbetet är att ta reda på om Green Key-miljömärkningen ger inbesparingar åt logianläggningar som väljer att miljömärka sig med Green Key-miljömärkningen. Avsikten är dessutom att kartlägga om anläggningarna får ytterligare fördelar genom märkningen.

Enligt de allmänna riktgivande kriterierna i handledningsguiden för fritidsorganisationer, som FEE (Foundation for Environmental Education) ställer, har miljömärkningen fem huvudmål (International Baseline Criteria for Hotels 2012-2015). Ett av dessa mål är att genom ekonomisk förvaltning eftersträva minskad konsumtion vilket medför minskning av kostnaderna ”Economical management as a reduction of consumption induces a reduction of costs” (International Baseline Criteria for Hotels 2012-2015). Just detta påstående, som är mycket intressant, utgör således som grunden för studien.

Övriga huvudmål mål med Green Key miljömärkningen som FEE ställer är:

- Miljöutbildning för hållbar utveckling för ägare, personal, intressenter och kunder
- Minskning av anläggningens miljöeffekter
- Tillämpa en marknadsstrategi där anläggningar som tilldelats märkningen befrämjar (marknadsför) erhållen miljömärkning
- Stärka turism- och fritidsbranschen genom ansvarstagande som är större än de som för en enskild anläggning (International Baseline Criteria for Hotels 2012-2015)

Studien har också ett delsyftet där avsikten är att redogöra för de gällande lokala kriterierna som Green Key miljömärkningen ställer för hotell på Åland (Lokala kriterier för Åland, 2015).

1.4. Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen för studien utgörs främst av guiden Miljömärkning för logianläggningar – Lokala kriterier för Åland 2015 och Green Key Ålands handledningsguide för kriterielistan samt FEE:s allmänna kriterier. Dessutom används några rapporter samt dokument som erhållits av den internationella organisationen som handhar Green Key miljömärkningen.

Även andra examensarbeten, studier och kriterier som berör ämnet är relativt lätt tillgängliga via internet och används således också. Eftersom Green Key miljömärkningen är ny både på Åland och i Finland (sedan 2014), är å ena sidan tillgängligheten begränsad över vad som skrivits tidigare i detta ämne. Å andra sidan bidrar just detta till att ämnesvalet känns mycket aktuellt och relevant.

Tanken som genomsyrar teorin i arbetet är att minskad förbrukning av olika naturresurser ger inbesparingar för logianläggningarna. Studien undersöker således om teorin sammanfaller med praktiken – själva miljömärkningen – och om den de facto ger ekonomiska inbesparingar för anläggningen.

1.5. Avgränsning

Att låta miljömärka en anläggning kan vara ytterst utmanande på grund av alla de hundratals olika eko- och miljömärkningar som finns. I skrivande stund finns det globalt över 400 olika miljö- eller ekomärken i 199 länder inom 25 olika sektorer (Ecolabel Index, 2015).

Denna studie har strikt avgränsats till de lokala kriterier som gäller för miljömärkningen på Åland och de allmänna internationella kriterierna för Green Key-märkningen. Studien har ytterligare avgränsats till att omfatta de logianläggningar som erhållit Green Key-miljömärkningen i Finland och Sverige, således ligger övriga länder utanför studien trots att märkningen är erkänd i ca 50 länder.

2. METOD

Green Key-miljömärkningen som instrument är ny i Finland (sedan 2013), vilket i praktiken innebär att tillgänglig teoretisk litteratur och dokumentation är fåtalig. Följdaktligen skapar just denna brist ett intresse för att forska vidare i ämnet. Jag är inte främmande för att använda mig av data från andra nordiska eller europeiska länder såvida denna information är tillgänglig.

I ett vetenskapligt arbete väljs lämplig metod beroende på vad som avses undersökas. En strukturerad helhetsbild över hela forskningsprocessen skisseras, där de olika delområden kartläggs och definieras. Strukturen är viktig eftersom den avspeglar hela arbetets karaktär. Inledningsvis väljs vanligtvis ett forskningsområde som intresserar skribenten där frågeställningen stipuleras. Därefter antas en problemformulering och en hypotes kan utvecklas.

I metoddelen observeras och insamlas erhållen information och eller data. Datainsamlingsmetoden kan vara antingen kvantitativ eller kvalitativ. Kvantitativ metod består av datainsamling genom t.ex. frågeformulär, enkäter eller tester. Kvalitativ datainsamling kännetecknas t.ex. av intervjuer eller skrivna formuleringar. Efter informationsinsamlingen sammanställs data för analys. Efter denna fas studeras eller tolkas den information som erhållits. Slutligen sammanställs forskningsmaterialet i en rapport som presenteras (Backman, 2008).

2.1. Metodval

Formuleringen av frågan i detta arbete – om logianläggningar kan göra inbesparingar genom Green Key-miljömärkningen – leder naturligt till att den metod som valts är kvantitativ eftersom frågeställningen avser att ta reda på konkreta fakta. Den kvantitativa frågeställning som de flesta frågorna i enkäten ställer, syftar på att svara på frågorna, när och hur samt hur mycket (Nyberg, 2000, ss. 100-101). Andra konkreta mätbara frågor används också. En kvalitativ fråga ryms med i enkäten där respondenten fritt kan formulera sitt svar. I detta arbete ligger således en enkätundersökning som grund för de observationer som görs.

2.2. Urvalsstrategi

För att erhålla hög säkerhet med undersökningen, skickades enkäten till hela den population som är tillgänglig. Enkäten skickades således till samtliga anläggningar i Finland och Sverige som erhållit Green Key-miljömärkningen. I praktiken innebar detta att 30 st. anläggningar i Finland och 50 st. anläggningar i Sverige fick ett e-post meddelande med en direkt länk till enkäten. Tekniskt sätt var det enkelt att genomföra detta eftersom e-postadresserna till logianläggningarna fanns tillgängliga via FEE:s hemsidor (<http://www.green-key.org/>).

2.3. Datainsamlingsmetod

Vid insamling av primärdata har använts en enkät med tio frågor. Frågorna är främst av kvantitativ natur där respondenterna har möjlighet att välja mellan olika färdigt definierade frågealternativ. De flesta frågorna består av fem till sju olika svarsalternativ. En av frågorna i enkäten är av kvalitativ natur där respondenten fritt kan formulera sitt svar.

2.4. Reliabilitet

Med reliabilitet avses graden av överensstämmelse mellan mätningar. Det vill säga om undersökningen skulle upprepas, skulle man då erhålla samma resultat. Om man skulle erhålla samma resultat innebär det att reliabiliteten är hög. Vid till exempel attitydmätningar kan respondenten ha ändrat sin åsikt mellan mätningarna. Detta kan således påverka resultatet i andra mätningen. För att erhålla hög reliabilitet kan olika typer av index eller så kallade dubbel-blinda test utföras (Olsson, 2011, s. 123).

I denna studie kan inte några långtgående pålitliga slutsatser dras på grund av lågt deltagande, men vissa riktgivande konklusioner kan göras. I den empiriska delen redogörs detaljerat för de svar som erhållits.

2.5. Validitet

Att ha en hög validitet i en undersökning är lika viktigt som att ha en hög reliabilitet. Med validitet avses mäta det som verkligen skall mätas. I en enkätundersökning (frågeformulär) där respondenterna skall svara på en del frågor, är det viktigt att svaren i stor utsträckning inte består av ”vet ej” eller ”kan inte säga”. Detta kan i så fall leda till en till en låg validitet i undersökningen (Olsson, 2011, s. 124).

I denna studie är validiteten delvis låg på grund av att en del svar är i kategorin ”kan inte avgöra/säga”. En mera detaljerad beskrivning ges i den empiriska delen av studien och läsaren kan bekanta sig med frågorna som ställdes i kapitlet med bilagor.

3. TEORI

I detta kapitel redogörs för de allmänna kriterierna gällande Green Key-miljömärkningen. Vi får bekanta oss med samtliga tolv kriterier som skall uppfyllas innan en anläggning kan erhålla märkningen. I andra delen av detta kapitel redogörs kort för andra miljömärkningar som kan erhållas inom branschen.

I en studie som granskar olika miljömärkningar väcks också frågan om det ekonomiskt är motiverat för hotellanläggningar att låta sig miljömärkas? Då avser frågan inte om belastningen på miljön kan minskas – vilket torde vara en självklarhet – utan om anläggningar som låter sig miljömärkas gjort reella inbesparingar. Undersökningen skall hoppeligen ge en inblick i denna frågeställning.

3.1. Miljöledningssystem och prestanda

Effektivitet kan mätas på många olika, ofta mäter revisorer och ekonomer effektivitet i form av ekonomiska analyser och rapporter. Dessa rapporter görs vanligtvis upp enligt vissa normer och baserar sig normalt på kortsiktiga uppgifter, där bl.a. lönsamhet och kostnadseffektivitet enbart mäts i ekonomiska termer (Quinn, 2007).

Prestanda kan dock mätas på många olika sätt, och ett bra miljöledningssystem kan öka både den externa effektiviteten (starkare image) och den interna effektiviteten (sänkta kostnader) i produktion av service och tjänster. Men enligt en del studier är implementering av ett miljöledningssystem ingen garanti för en ökad effektivitet. De vanligaste förändringarna i effektivitet är; operativa rutiner, processer och produktmodifiering (Axelsson, 2003, ss. 29-31).

3.1.Scandic

För att läsaren skall få ett perspektiv vad beträffar Green Key-miljömärkningen, redogörs här kort för Scandichotellkedjan och hur de arbetar med miljöfrågor. Sedan år 1993 har de jobbat för en mer hållbar värld. De började registrera elförbrukning, vattenåtgång, sorterade sopor och kemikalieanvändning redan år 1996. De använder sig av rapporteringssystemet SIR (Sustainability Indicator Reporting) för att följa med

och jämföra förbrukning av resurser. Månatligen samlas information om förbrukning för att sedan jämföras med tidigare siffror och andra hotell inom kedjan. Varje hotell inom Scandickedjan mäter vattenåtgång, energiförbrukning, kemikalieanvändning och sorterade sopor. De publicerar dessutom statistik över CO2 utsläpp på sin hemsida. De har också skapat ett "online" verktyg som visar hur stora inbesparingar de gjort sedan 1996. Vem som helst kan besöka deras webbsida och se hur mycket de har sparat under åren. På sidan kan dessutom räknas ut hur stor miljövinsten blir då man väljer Scandic (Scandichotels, 2015).

3.2. Green Key Miljömärkning

Green Key grundades i Danmark 1994 och drivs internationellt av Foundation for Environmental Education (FEE). Programmet/miljömärkningen stöds också av World Tourism Organization (WTO) och United Nations Environment Programme (UNEP) vilket ger hög trovärdighet åt certifieringen.

Stiftelsen fokuserar främst på att hjälpa hotell, konferensanläggningar, vandrarhem, campingar och fjällstationer att utveckla och förbättra sitt miljöarbete. Dessutom ger en miljömärkning en förbättrad konkurrenssituation åt hotellet.

Green Key miljömärkningen är frivillig för logianläggningar och finns i dag i 50 länder med över 2 300 miljömärkta anläggningar. Enligt FEE stiftelsen är Green Key den ledande standarden för spetskompetens och hållbar utveckling inom branschen. Stiftelsen ställer strikta krav på anläggningar som låter sig miljömärkas (Green Key, 2015).

Nämnas bör också att Green Key-kriterierna är både lands- och regionspecifika, dessutom uppdateras kriterierna regelbundet. Som grund för detta arbete gäller de lokala kriterierna för logianläggningar (hotell) på Åland (2015). På Åland sköter Ålands Natur och Miljö miljömärkningen.

För att bli belönad med miljömärkningen skall anläggningen (hotellet) ansöka om att bli godkänd. Samtidigt bör anläggningen uppfylla XII (12) olika kriterier för att erhålla miljömärkningen. Det finns både obligatoriska- och poängkriterier som skall uppfyllas för att anläggningen kan bli godkänd. De obligatoriska kriterierna skall vara uppfyllda

då anläggningen ansöker om godkännande medan syftet med poängkriterierna är att kontinuerligt försöka förbättra och utveckla verksamheten (Green Key Åland, 2015).

Den organisation som lokalt ansvarar för miljömärkningen gör dessutom årliga kontrollbesök eller inspektioner vid anläggningen. På Åland gör Ålands Natur och Miljö kontrollbesöken, då diskuteras bl.a. anläggningens miljöarbete och de olika kriterierna. Nedan de tre huvudområden enligt vilket kriterierna är indelade:

- Miljöledning med miljöpolicy, miljömål och handlingsplan
- Information till gäster och personal om verksamhetens miljöarbete
- Minskad miljöpåverkan beträffande vatten, energi, råvaror och produkter

3.3. Redogörelse för de lokala Green Key-kriterierna för Åland

Nedan redogörs för de olika kriterierna som omfattas av miljömärkningen. Det mest omfattande kriteriet utgörs av kriteriet I, miljöledning, där både anläggningens miljöpolicy och handlingsplan skall bifogas (Green Key Åland, 2015). Redogörelsen granskar de centrala punkterna för varje område. En mera omfattande redogörelse av kriterierna skulle innebära en ytterligare fördjupning i ämnet och ligger således utanför detta arbetes omfattning. För den läsare som vill fördjupa sig närmare i kriterierna, kan dessa hämtas från från: <http://www.natur.ax/green-key/information-logianlaggningar/kriterier-hotell>

I handlingsplanen som upprättas av anläggningen, görs en nulägesanalys där utgångsläget kartläggs. Nulägesanalysen görs för att anläggningen i ett senare skede under programmets gång skall kunna se vilka framsteg och förbättringar som åstadkommit. På detta sätt kan anläggningen följa med t.ex. energi- och vattenförbrukning (Green Key Åland, 2015).

I handlingsplanen ställs konkreta miljömål, som t.ex. att nyinköpta textilier är av ekologisk och/eller rättvisemärkt kvalitet. Andra konkreta mål kan vara att minska energiförbrukningen i relation till antalet gästnätter med t.ex. fem procent. Resultat av

uppnådda mål dokumenteras fortlöpande i handlingsplanen som således regelbundet blir uppdaterad (Green Key Åland, 2015).

3.3.1. Miljöledning

Centrala kriterier är att ledningen bör vara involverad, en miljöansvarig utses bland personalen, verksamheten har en miljöpolicy samt att en handlingsplan skapas med miljömål. I praktiken innebär detta verksamhetens miljöbelastning kartläggs. Centrala punkter är el- och vattenförbrukning, användning av tvätt och rengöringsmedlen, hantering av avfall och sopor, inköp av råvaror samt kartläggning av andra miljöfaktorer som påverkar verksamheten (Lokala kriterier för Åland, 2015).

Dessutom skall verksamheten följa nationella lagar och förordningar. Ansvarspersonen skall också skapa en miljöpärm där all dokumentation förvaras. Miljöpärmerna skall vara tillgänglig för personalen samt för Green Key-granskaren. Pärmerna uppdateras vid behov. Syftet är att ständigt förbättra verksamheten för bättre miljömedvetenhet (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.2. Personalmedverkan

Personalen skall involveras i miljömärkningsprocessen. Regelbundna möten med ledningen och/eller med miljöansvarig skall hållas. Miljöansvarig och vid behov även annan personal skall genomföra ett utbildningsprogram kring miljöfrågor och hållbar utveckling. Personalen (även ny) skall känna till vad Green Key-miljömärkningen innebär och kunna ge information åt gästerna om miljöarbetet. Personalen på städavdelningen ska också känna till vissa rutiner gällande byten av sängkläder o.s.v. (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.3. Information till gästerna

Dekal(er) och diplom om erhållen märkning ska vara synliga i hotellets allmänna utrymmen (t.ex. i receptionen, på rummen och/eller på hotellets hemsida). Gästerna kan upplysas om miljömärkningen och kan således också aktivt delta i miljöarbetet. Information om hur gästerna kan minska miljöbelastningen skall finnas tillgänglig (t.ex. anvisningar på hur var och en kan spara vatten, värme, energi o.s.v.). Personalen kan

också upplysa gästerna om den lokala kollektivtrafiken (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.4. Vatten

Vattenförbrukningen ska avläsas och registreras minst en gång i månaden. Vid nyanskaffning ska vattensnåla toaletter installeras (max. sex liter/spolning) och droppande kranar skall åtgärdas. Minst 50 % av duscharna och kranarna ska ha ett begränsat vattenflöde (max nio respektive åtta liter/min). Allt avloppsvattnet måste renas och gällande lagstiftning ska följas. Miljöfarliga kemikalier ska förvaras tryggt (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.5. Tvätt, rengöring och hygien

Syfte är att minska totala mängden kemikalier som används. Nyinköpta rengörings- och tvättmedel samt hushållspapper och pappershanddukar ska vara miljömärkta. Lakan och handdukar ska bytas endast då gästen önskar, detta för att minska tvätt och miljöpåverkan (t.ex. information på skylt i badrummet) (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.6. Avfall

Källsortering av metall, glas, papp/papper och andra kategorier ska göras där återvinningsmöjlighet finns. Information om källsortering ska vara tillgänglig både för gäster och personal. Begränsad användning av engångskärl (t.ex. engångsmuggar och bestick). Farlig avfall (lampor, batterier, kemikalier osv.) ska förvaras i skilda kärl och lämnas till närmaste återvinningscentral (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.7. Energi

Syfte är att minska den totala energiförbrukningen. Energiförbrukningen ska registreras och dokumenteras månatligen. I outhyrda rum ska värme-, ventilation-, och luftkonditionering kunna justeras (minskas). Minst 50 % av ljuskällorna (glödlamporna) skall vara lågenergi eller LED-lampor, fettfilter i kökets ventilationssystem skall rengöras minst en ggr/år, ventilationssystemet skall granskas (rengöras och repareras)

minst en gång per år. Utrymmen för kall- och varmförvaring skall ha intakta tätningslistor (Lokala kriterier för Åland, 2015).

Nyinköpta kylanordningar ska använda godkända kylmedel (inte CFC eller HCFC), lagstiftning ska följas vid återvinning av tekniska apparater (kyl, frys, TV osv.) och elförbrukning på nyinköpta mini-barer får inte överstiga 1 kWh/dag. Rutiner bör finnas för hur elektriska apparater stängs av i osålda rum (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.8. Livsmedel

Minst fem livsmedel som anläggningen serverar bör vara ekologiska eller lokalt producerade. I verksamheten eftersträvas att köpa lokalt producerade produkter av ekologisk kvalitet då möjligt. De matvaror som är ekologiska eller lokalt producerade skall var på samma nivå eller öka år för år (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.9. Inomhusmiljö

Lagstiftningen ska följas gällande förorenande ämnen i inomhusmiljö. Restaurangen ska vara rökfri (se närmare i tobakslagen). Största delen av rummen på anläggningen ska vara rökfria. Vid omfattande ombyggnad eller vid renoveringar föredras användning av miljövänligt material (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.10. Trädgård, parker och parkeringsområden

Vid anläggningen får användas kemiska bekämpningsmedel och gödningsmedel högst en gång per år om det inte finns naturliga motsvarigheter. Nyinköpta gräsklippare ska vara elektriska, använda bensin som är blyfri, ha katalysator, vara miljömärkta eller vara manuellt drivna. Blommor och trädgården vattnas tidigt på morgonen eller efter solnedgången (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.11. Miljöaktiviteter

Lätt åtkomligt informationsmaterial för gästerna om närliggande parker, natur- och naturskyddsområden ska finnas tillgängligt. Personalen kan ge information åt gästerna var närmaste plats för cykeluthyrning (lån) finns (Lokala kriterier för Åland, 2015).

3.3.12. Administration

Personalutrymmena ska uppfylla samma kriterier som utrymmena för gäster. Andra verksamheter som finns i anläggningens utrymmen (t.ex. spa, hårfrisörer o.s.v.) ska informeras om Green Key-miljömärkningen som anläggningen erhållit. Dessa uppmuntras även att driva sina verksamheter i Green Key-anda (Lokala kriterier för Åland, 2015).

Att låta miljömärka en logianläggning med Green Key i Finland (2015) kostar 1 250 €, en auditering som görs första-, andra- och därefter vart tredje år kostar 500 €, moms tillkommer. På Åland kostar märkningen högst 1 000 € för hotell, ingen moms tillkommer.

3.4. Andra miljömärkningar och certifieringar

Inom branschen finns ett flertal olika märkningar och certifieringar som hotell kan ansöka om. Syftet med detta arbete är att undersöka och redogöra för kriterierna gällande Green Key miljömärkningen, därför berörs övriga certifieringar endast kort nedan.

Den kanske närmast ”konkurrerande” certifieringen (märkningen) torde vara Nordiska Svanen, eftersom en del hotellanläggningar på Åland har gått in för att låta märka sig med just denna standard (t.ex. Hotell Pommern och Hotell Savoy i Mariehamn).

3.4.1. Nordiska Svanen

Hotell, vandrarhem och kurs- och konferensgårdar kan anhålla om att miljömärkas med Nordiska Svanen, som även fokuserar på miljöarbetet inom organisationen. Märkningen jobbar för långsiktigt miljötankande där hela personalen engageras (Nordisk Miljömärkning, 2007-2015).

Märkningen eftersträvar att minska användningen av kemiska produkter, att sänka energi- och vattenförbrukningen samt arbetar för att minska avfallsmängderna. Genom inköp av andra miljömärkta produkter och tjänster, minskar anläggningen också

belastningen på miljön. Hårda miljökrav ställs även på driften av restaurangen och vid ombyggnad och vid nybyggen (Nordisk Miljömärkning, 2007-2015).

Det kan konstateras att kraven på miljömärkningarna Green Key och Svanen delvis är likartade. Svanen kriterierna är dock mera omfattande och ställer dessutom striktare krav på anläggningen. En väsentlig skillnad är dock att Svanen-märkta anläggningar betalar en årlig avgift baserad på anläggningens omsättning, vilket Green Key-märkta anläggningar inte behöver göra (Nordisk Miljömärkning, 2007-2015).

Att miljömärka en anläggning men Nordiska Svanen kostar en hel del mera än Green Key-miljömärkning. För ett hotell kostar ansökan 2 000 euro. Om anläggningen inte lyckas nå kriterierna kostar det 1 000 euro ytterligare. Årsavgiften utgör en halv procent av företagets omsättning dock minst 1 000 euro (Isaksson, 2014, s. 32).

3.4.2. ISO 14001

ISO 14001 är en internationell, standard som används globalt, ofta av större företag. ISO 14001 bygger delvis på tidigare standarden ISO 9001, och det finns också många likheter mellan dessa standarder vilket gör att båda systemen kan användas parallellt eller integreras (Ammenberg, 2004).

Standarden innehåller främst standarder om olika tekniska rapporter och saknar absoluta krav på miljöarbete. Standarden ställer t.ex. inte konkreta krav på hur mycket energi en anläggning får använda (jmf. Svanen), kraven är istället inriktade på organisatoriska frågor (Ammenberg, 2004).

ISO 14001 fokuserar således främst på miljöledning och olika tekniska rapporter och styrdokument för organisationen. Standarden revideras och uppdateras också med jämna mellanrum. Spontant verkar detta miljöledningssystem (MLS) stort och komplicerat för mindre organisationer. Mondéjar-Jiménez et al. (2014) konstaterar i sin studie att fyr- och femstjärniga hotell inte erhåller utmärkande differentiering genom ISO 14001 certifiering (Ammenberg, 2004). Kostnaderna för att erhålla en ISO 14001 standard inklusive auditering torde ligga kring 5 000-8 000 euro eller mera.

3.4.3. EMAS

EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) är EU:s förordning för miljöstyrning och miljörevision. Syftet med förordningen är att förbättra organisationens miljöprestanda genom att erkänna och belöna de organisationer som går längre än vad lagarna kräver. Senast uppdaterad förordning (1221/2009) trädde ikraft i januari 2010. Förordningen består av 45 sidor noga stipulerad lagstiftning (Institute of Environmental Management & Assessment, 2013).

EMAS och ISO 14001 standarderna går delvis in i varandra, och av dessa är ISO 14001 den som en överväldigande majoritet av organisationerna väljer. Inom EU strävar man också efter att reducera skillnaderna mellan dessa två standarder, bl.a. genom att ISO 14001 kraven har införts i EMAS (Ammenberg, 2004).

EMAS standarden strävar också efter att minimera mängden avfall som produceras, minska energiförbrukningen samt på olika sätt skydda och förbättra miljön. EMAS ställer också krav på organisationen genom krav på regelbundna offentliga uttalanden om organisationens miljöarbete. Extern revision/auditering genom tredje part hör också till EMAS kriterier för att bibehålla hör trovärdighet (Institute of Environmental Management & Assessment, 2013).

3.4.4. EarthCheck

EarthCheck certifieringen har använts internationellt inom rese- och turismbranschen sedan år 1987. Certifieringen är kanske mera känd i Asien där många stora hotellkedjor låtit miljömärka sig, bl.a. Alila Hotels and Resorts, Carlson Rezidor Hotel Group och The Peninsula Hotels för att nämna några (EarthCheck, 2015).

EarthCheck standarden eftersträvar bland annat en hållbar utveckling i organisationens miljöarbete, rapportering gällande växthusgasutsläpp och gott miljöledarskap. Här fokuserar standarden således inte enbart på miljöarbete utan också på andra områden inom organisationen. Genom implementering av ”hållbar design standarden” kan anläggningen reducera sin energi- och avfallsproduktions samt minska sin miljöpåverkan (EarthCheck, 2015).

Earthcheck erbjuder organisationer enkla webbaserade standardiserade verktyg för centraliserad insamling av driftdata. Benchmarking är ett av EarthChecks verktyg för att utvärdera organisationen miljöarbete. Öppenhet och transparens hör också till de centrala begreppen för EarthCheck-certifieringen. EarthCheck eftersträvar noggrannhet och insyn i affärsprocesserna som stärker den finansiella rapporteringen till aktieägarna, kunderna och ledningsgrupperna. Även här användes auditering genom tredje part (EarthCheck, 2015).

3.4.5. EU-Blomman (EU-Ecolabel)

Hotellanläggningar men också annan typ av verksamhet (t.ex. producerande-, eller importerande företag) inom EU kan ansöka om EU-Blomman. Market kan också ansökas för vissa produkter och tjänster.

Märkningen är avsedd för företag med bra miljöprofil, förutsatt att stränga ekologiska kriterier samtidigt uppfylls och märket är erkänt i alla EU-länder. Märkningsprocessen är indelad i sju steg och görs elektroniskt via internet. ECAS (European Commission Authentication Service) ansvarar för märkningsprocessen.

Kostnader i samband med miljömärkningen beror på anläggningens storlek och varierar mellan 350 euro som är minimiavgiften för mikroföretag och 2 000 euro för större anläggningar. Därtill kommer en årlig avgift som varierar mellan 500 och 25 000 euro. Årsavgiften för EU-Blomman är 0,15 % av omsättningen för den produkt som miljömärkts (EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 66/2010, 2009), (EU Kommissionens förordning nr 832/2014, 2014).

3.4.6. BIO Hotels

Bio Hotels är en tysk förening som erbjuder ekologiska semesterar och resor. Bio Hotels har funnits i mer än tio år och enligt föreningens hemsida, är de den största sammanslutningen av miljövänliga hotell som finns. I dagsläget finns det nästan 100 hotell i sju europeiska länder som har BIO Hotels-märkningen (Bio Hotels, 2015).

Enligt BIO Hotels-standard är de livsmedel som används huvudsakligen ekologiskt odlade, har förberetts för hand, mikrovågor (mikrovågsugn) får inte användas samt

dessutom erbjuds också en vegetarisk meny. All kosmetika (bl.a. schampo, tvål, krämer o.s.v.) är ekologiskt certifierade. Energin som används vid anläggningen är ”grön” eller certifierad vilket i praktiken betyder att endast förnyelsebara (sol, vind, vatten och bioenergi) naturresurser får användas (Bio Hotels, 2015).

Att övergå från traditionell anläggning, till en eko-anläggning (hotell) tar 2-15 månader i anspråk. Efter beviljad certifiering, som utförs av tredje part, har anläggningen rätt att använda BIO Hotels-logo och annat material i sin marknadsföring (Bio Hotels, 2015).

[Två e-postmeddelanden har skickats till organisationen (29.10.2015 och den 14.11.2015) där jag bett om uppgifter gällande certifieringskostnader. Organisationen har inte svarat på dessa förfrågningar]

4. RESULTATREDOVISNING

I oktober skickades ett e-postmeddelande till samtliga Green Key-miljömärkta anläggningar i Finland och Sverige (80 st.) med en länk till enkätundersökningen. Webbenkäten var ”öppen” i två veckors tid, under vilken tid anläggningarna hade möjlighet att delta och fylla i enkäten.

Svarsprocenten med studien kunde ha varit högre, detta beror på två olika faktorer. För det första fungerade inte några av de e-postadresser som erhöles från Green Key internationals hemsida, av 30 stycken e-post meddelanden som skickades till Green Key miljömärkta anläggningar i Finland, kom två felmeddelanden att e-post meddelandet inte nått mottagaren. Motsvarande felmeddelande för Green Key miljömärkta anläggningar i Sverige var ett av 50 skickade e-postmeddelanden.

Detta innebär att totalt 77 anläggningar borde ha mottagit e-postmeddelandet. Antal svar som erhöles var 16 stycken (Ett svar var dock ett testsvar för att se om webbenkäten fungerade). Således deltog endast 15 anläggningar i enkätundersökningen, vilket kan anses mycket lågt. Svarsprocenten i enkätundersökningen blev 19,48 %. Jag anser att utformningen av enkäten och de data som jag önskade mäta lyckades tekniskt bra trots att dataunderlaget var begränsat.

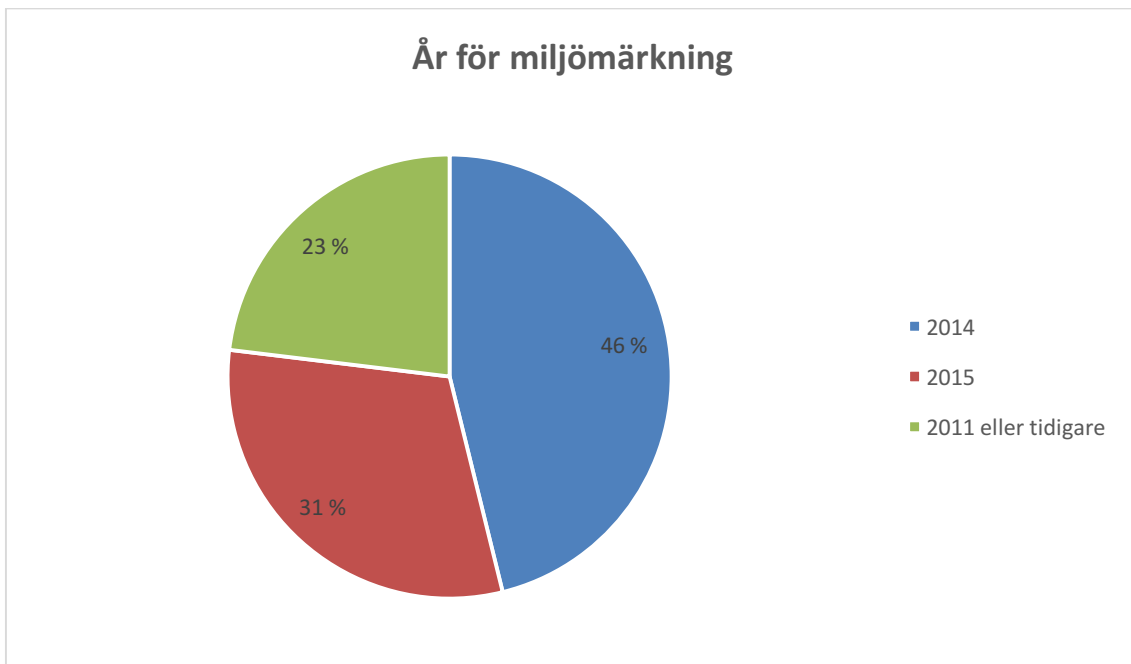
4.1. Presentation och genomgång av enkätfrågorna

Språket som användes i enkäten var engelska på grund av att enkäten skickades till anläggningar både i Finland och Sverige. I enkäten ställdes tio frågor gällande miljömärkningen. Nedan redogörs fråga för fråga, dessutom kommenteras dessa.

Fråga 1

1. When was your establishment awarded the eco-label certification?

Med denna fråga var avsikten att kartlägga på ett ungefär när anläggningen erhölet miljömärkningen.

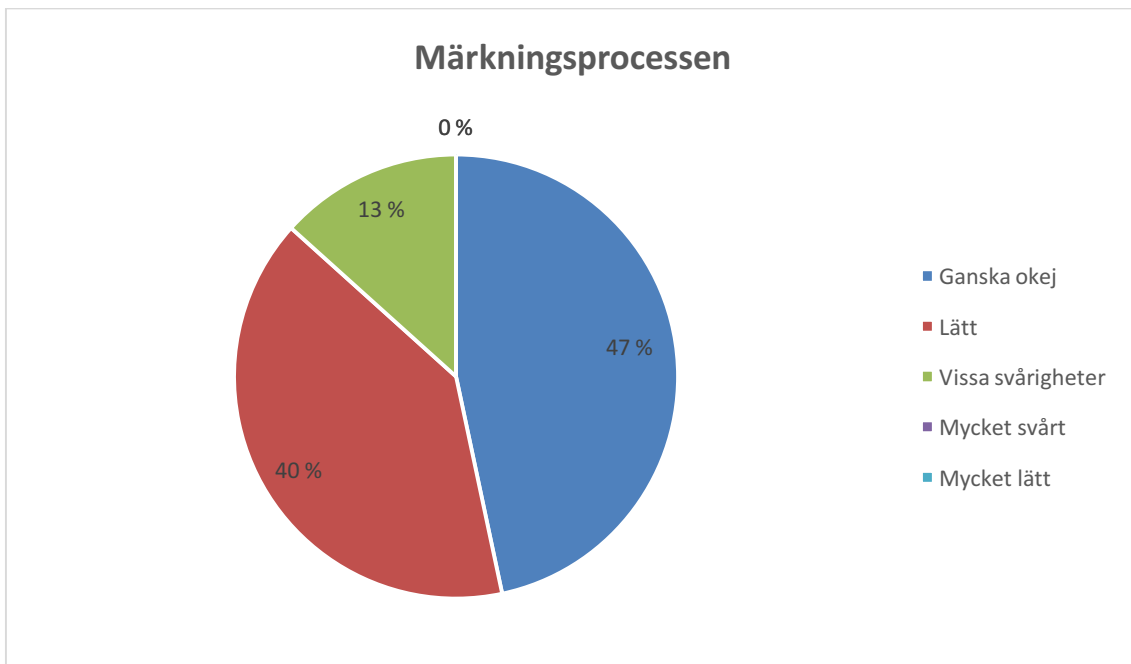
Figur 4.1 År då anläggningarna erhållit Green Key miljömärkning

Att Green Key miljömärkningen i Norden är relativt ny, märks genom att en majoritet av anläggningarna erhållit miljömärkningen under de två senaste åren 2014-2015 (67 %). Tre anläggningar uppger att de erhållit miljömärkningen år 2011 eller tidigare.

Fråga 2

2. How easy did you find the process of obtaining the eco-label certification?

Här ställdes frågan hur lätt det var att erhålla miljömärkningen. Med denna fråga önskades få en bild av hur lätt eller svårt anläggningarna upplevde själva märkningsprocessen. Här hade respondenten möjlighet att välja mellan fem olika alternativ, från mycket svårt till mycket lätt.

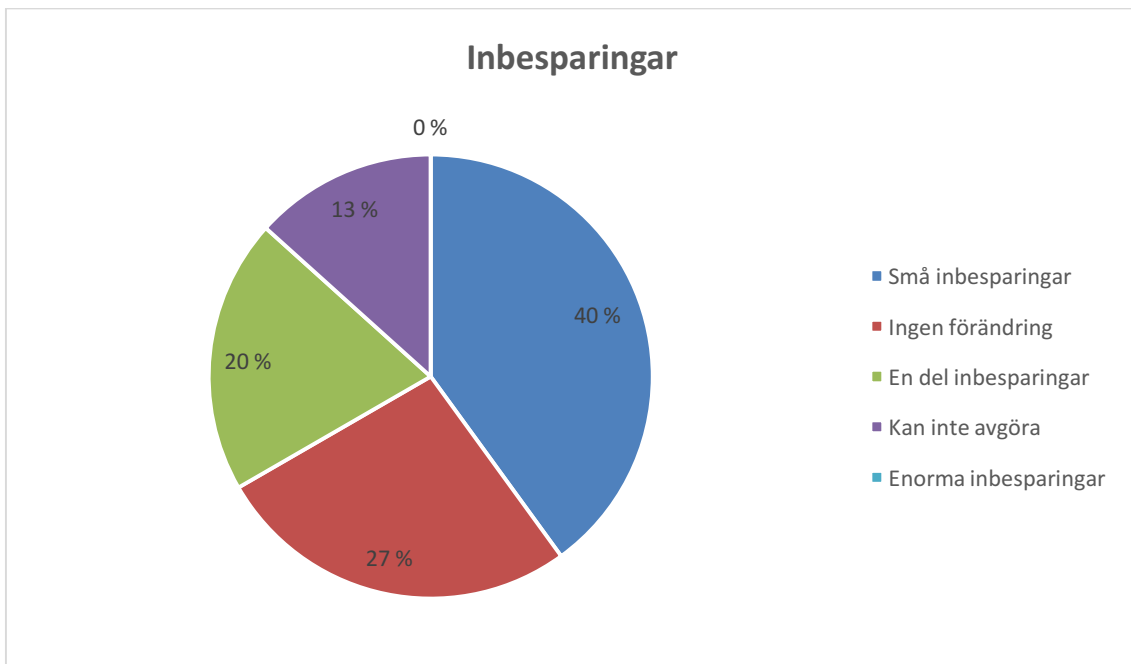
Figur 4.2 Hur lätt eller svår upplevdes märkningsprocessen

Av diagrammet framgår att största delen av respondenterna ansåg att det var ganska okej eller lätt att erhålla miljömärkningen (87 %). Ingen av respondenterna ansåg att processen varken var mycket lätt eller mycket svår. Av de svar som erhöles ansåg (13 %) att vissa svårigheter förekom i märkningsprocessen.

Fråga 3

3. Has the eco-label award given your establishment reduction in costs?

Har miljömärkningen gett anläggningen lägre kostnader?

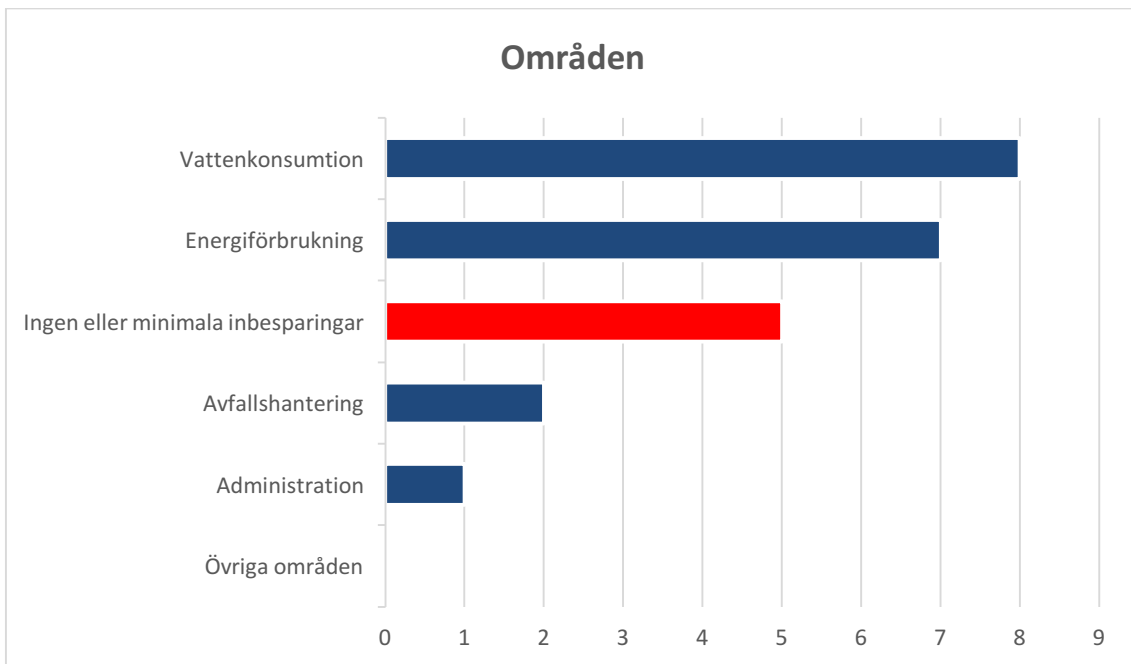
Figur 4.3 Har miljömärkningen gett anläggningen lägre kostnader

Av anläggningarna upplever (60 %) att de fått en del eller små reducerade kostnader eller inbesparingar i och med miljömärkningen. En relativt stor andel av anläggningarna (27 %), uppger samtidigt att de inte gjort några inbesparingar genom miljömärkningen. En liten andel av anläggningarna (13 %) kunde inte avgöra huruvida de gjort inbesparingar eller inte.

Fråga 4

4. In which sector(s) can you see reduction in costs, if any?

Utgående från de allmänna kriterierna för Green Key miljömärkningen, finns det olika områden där anläggningar kan göra konkreta inbesparingar. Dessa är: vatten(förbrukning), avfalls(hantering), energi(förbrukning) och administration. Med denna fråga önskades få svar på inom vilket område anläggningarna upplevde största inbesparingarna.

Figur 4.4 Olika områden där anläggningarna gjort inbesparingar

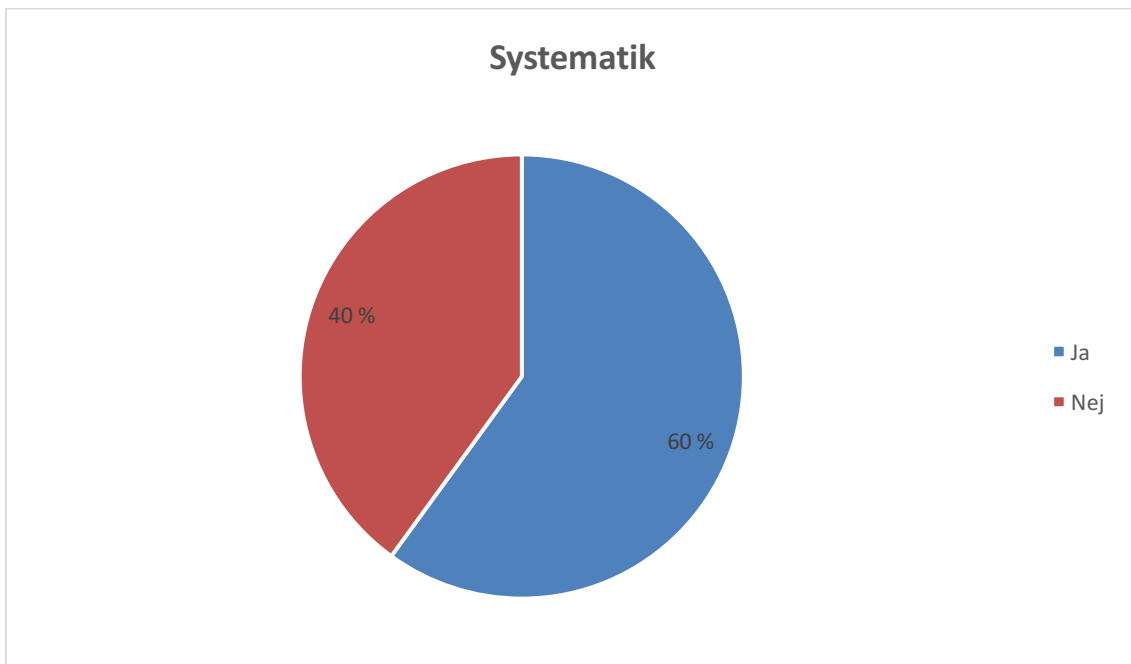
Enkäten visar att anläggningar gjort inbesparingar inom samtliga fyra områden. Största enskilda inbesparingar görs inom vattenförbrukning samt inom energiförbrukning. Även inom avfallshantering och administration görs inbesparingar men dessa är mindre. Anläggningarna kunde välja ett eller flera områden i denna fråga.

I linje med föregående fråga, där (27 %) av anläggningarna uppger att de inte gjort några inbesparingar överhuvudtaget, visar figur 4.4 ovan att (22 %) av anläggningarna inte fått märkbara inbesparingar eller endast gjort minimala inbesparingar inom vissa specifika områden.

Fråga 5

5. Have you systematically attempted to measure reduction in costs?

Med frågan önskades ta reda på om logianläggningarna systematiskt har haft för avsikt att mäta de inbesparingar som gjorts.

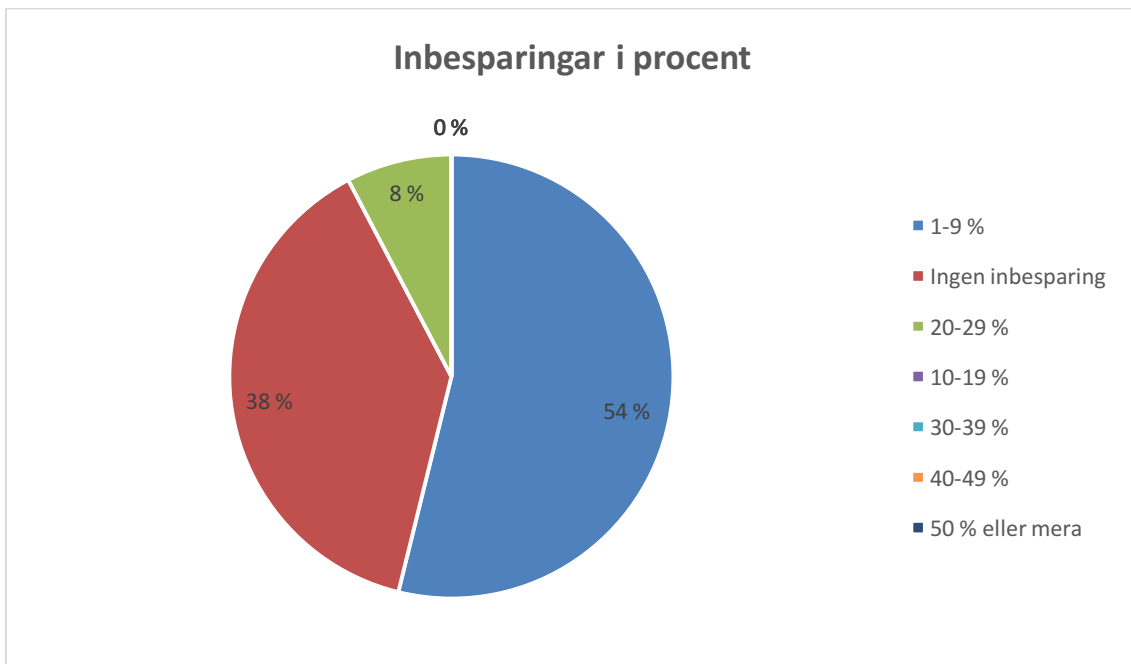
Figur 4.5 Visar hur stor del av logianläggningarna som systematiskt mäter gjorda inbesparingar

Över hälften, d.v.s. (60 %) av logianläggningarna har systematiskt följt upp och mätt de inbesparingar som gjorts. En stor del av logianläggningarna (40 %) uppger att de inte systematiskt avser mäta eller följa upp de inbesparingar som gjorts.

Fråga 6

6. Can you estimate the percentage of reduction in costs that your establishment has managed to achieve, compared to previous costs on a yearly basis (water, waste, energy etc.)

Med denna frågades önskades få en konkret uppskattning hur många procent av kostnaderna anläggningen har lyckats spara in på utgifterna inom olika områden på årsnivå.

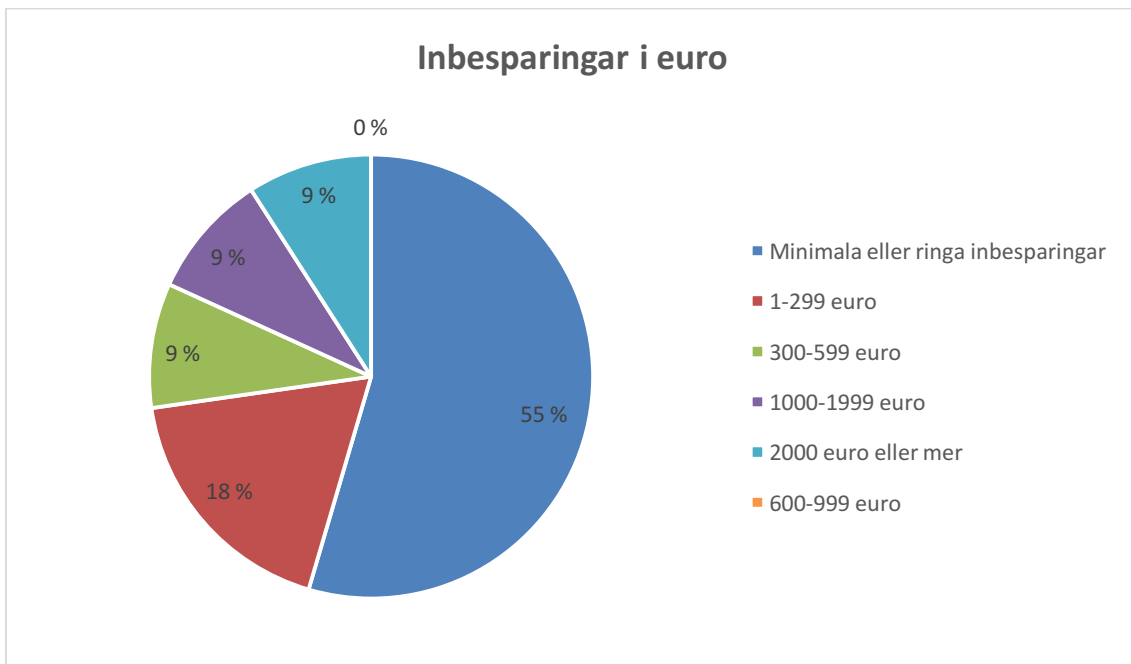
Figur 4.6 Uppnådda inbesparingar i procent

En majoritet (54 %) av anläggningarna uppger att de gjort inbesparingar i klass med (1-9 %) av utgifterna. En relativt stor andel av anläggningarna (38 %), uppger att miljömärkningen inte medfört inbesparingar. Av anläggningarna uppger (8 %) att de gjort inbesparingar som är i storleksklass (20-29 %) av kostnaderna.

Fråga 7

7. Can you estimate how much your establishment has managed to save in Euros on a yearly basis?

Med denna fråga önskade skribenten ta reda på hur stora konkreta inbesparingar i euro logianläggningen lyckats göra på årsbasis.

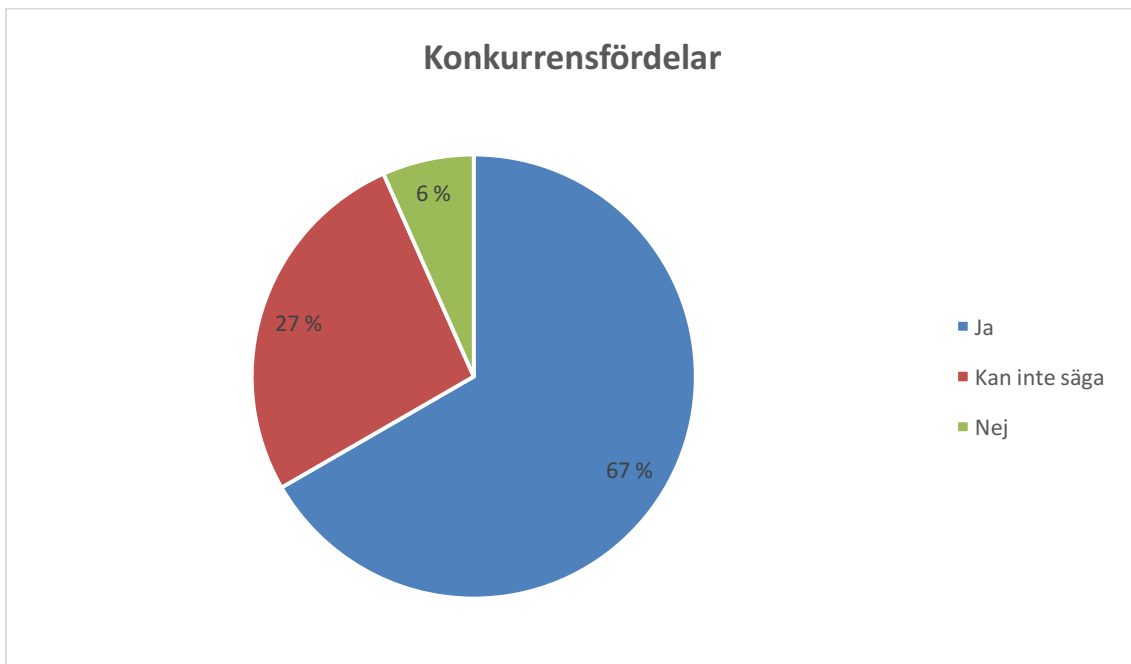
Figur 4.7 Konkreta inbesparingar i euro

Enligt enkäten gjorde en majoritet av anläggningarna (55 %) minimala eller ringa inbesparingar mätt i euro på årsbasis. Samtidigt gjorde nästan hälften (45 %) av anläggningarna konkreta inbesparingar. Inbesparingarna varierade dock stort, det kunde röra sig om summor under 300 euro till över 2 000 euro.

Fråga 8

8. Has the eco-label award given your establishment other competitive advantages?

Med denna fråga avsågs att ta reda på om miljömärkningen gett logianläggningarna även andra konkurrensfördelar. Frågorna nummer åtta och nio är delvis sammankopplade eftersom fråga nio svarar på hurudana konkurrensfördelar logianläggningarna fått.

Figur 4.8 Övriga konkurrensfördelar

Enligt undersökningen har logianläggningarna även erhållit andra konkurrensfördelar än ekonomiska. Av anläggningarna som deltagit i undersökningen uppger uppger (67 %) att de fått ytterligare fördelar, (27 %) uppger att de inte kan säga om de erhållit andra konkurrensfördelar eller ej. Dessutom uppger (6 %) att de inte fått några ytterligare konkurrensfördelar.

Fråga 9

9. What kind of competitive advantages, if any, has your establishment achieved?

Med denna följdfråga till fråga åtta, önskads erhållas svar på vilka konkreta eventuella andra fördelar anläggningen erhållit. Respondenterna fick fritt berätta och kommentera de fördelar anläggningen erhållit. Nedan redogörs för dessa.

Vi hade redan miljömärkningen Nordiska Svanen, men för våra internationella gäster, som kräver en viss miljöprestanda på internationell nivå, ville vi dessutom erbjuda Gröna Nyckeln (Green Key) miljömärkningen.

Kommentaren ovan visar att det går att kombinera olika miljömärkningar. Att erhålla Nordiska Svanen är dock avsevärt dyrare. Se även kap. 3.5.1. En annan respondent kommenterar så här ”Vi kunde ingå avtal med svenska regeringen för hotellövernattningar på grund av att vi är miljömärkta”. Citatet bekräftar att

logianläggningar kan få ytterligare fördelar genom att låta sig miljömärkas. En respondent från Åland kommenterade så här:

Vi har redan i flera års tid, innan vi erhöll Gröna Nyckeln, arbetat för miljön. Vi håller inte öppet året runt och välkomnar endast en grupp åt gången, därför vet vi på förhand hur många gäster som behöver mat under vistelsen och hur många rum som behövs. Vi har alltid jobbat för att bevara miljön. Vi serverar endast säsongsbetonad och lokalt producerad mat.

Detta visar att miljöarbete är någonting som pågår kontinuerligt. En officiell miljömärkning är sålunda inte något självändamål men kan ge både inbesparingar och mervärde för anläggningen. Andra kommentarer var att ”Flera av de företag vi jobbar med, kräver att vi kontinuerligt jobbar för miljön”. Detta visar att logianläggningar inte kan vara passiva och inaktiva längre. Därför är det viktigt för anläggningar att göra upp strategier och ställa miljömål trots att dessa kanske inte har en miljömärkning.

En respondent kommenterar så här:

Vi har gjort många miljövänliga åtgärder efter att ha erhållit GK. Dessa är bra att använda i marknadsföring, vi hade t.ex. en vegetarisk matdag 1.10 som vi har använt i många kanaler för att marknadsföra våra värderingar.

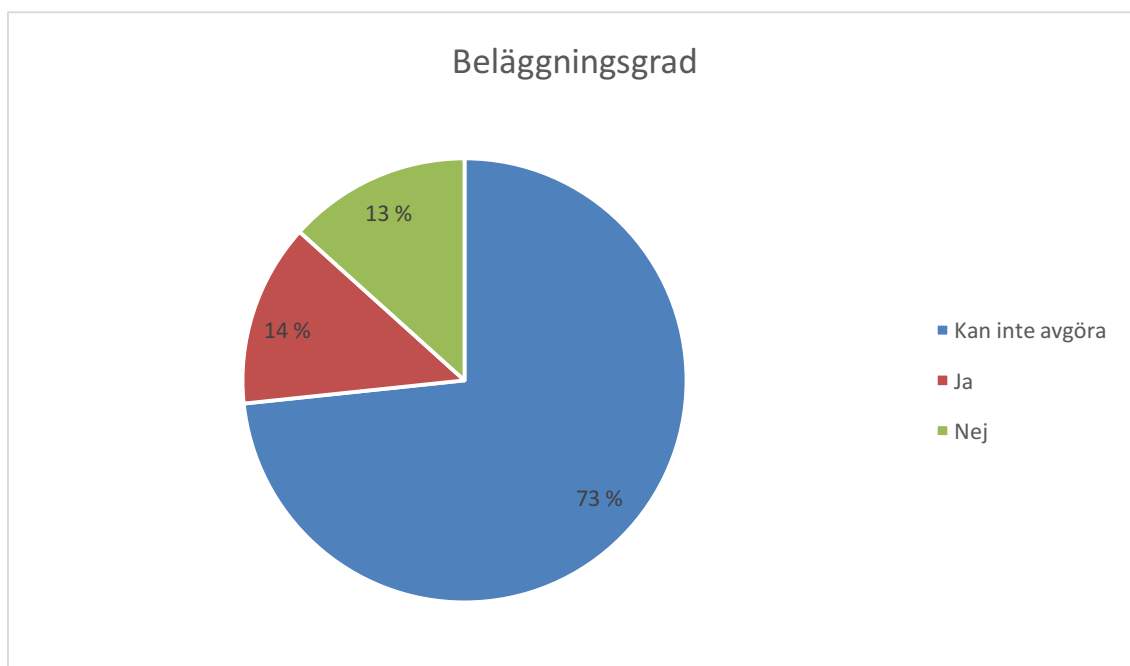
Denna kommentar visar att olika åtgärder skapar mervärde och att sedan kommunicera sina värderingar i sociala medier som Facebook, Instagram och Twitter kan höja anläggningens miljöprofil och hämta flera kunder (gäster).

En del anläggningar har fått konkurrensfördelar gentemot konkurrenter och åstadkommit ”marknadsutveckling”. En annan kommentar som erhöles var att ”Det är nödvändigt att vara miljömärkt för att få vissa avtal”. I svaren kan genomgående ses olika antydningar på hur väsentligt det är för en logianläggning att jobba för miljön. Konkret kan detta påvisas genom en miljömärkning eller certifiering.

Fråga 10

10. Has the eco-label certification affected occupancy levels?

Med denna fråga önskades få svar på om Green Key miljömärkningen har påverkat beläggningsgraden. Det visade sig att logianläggningarna hade svårt att uppskatta om miljömärkningen har påverkat beläggningsgraden.

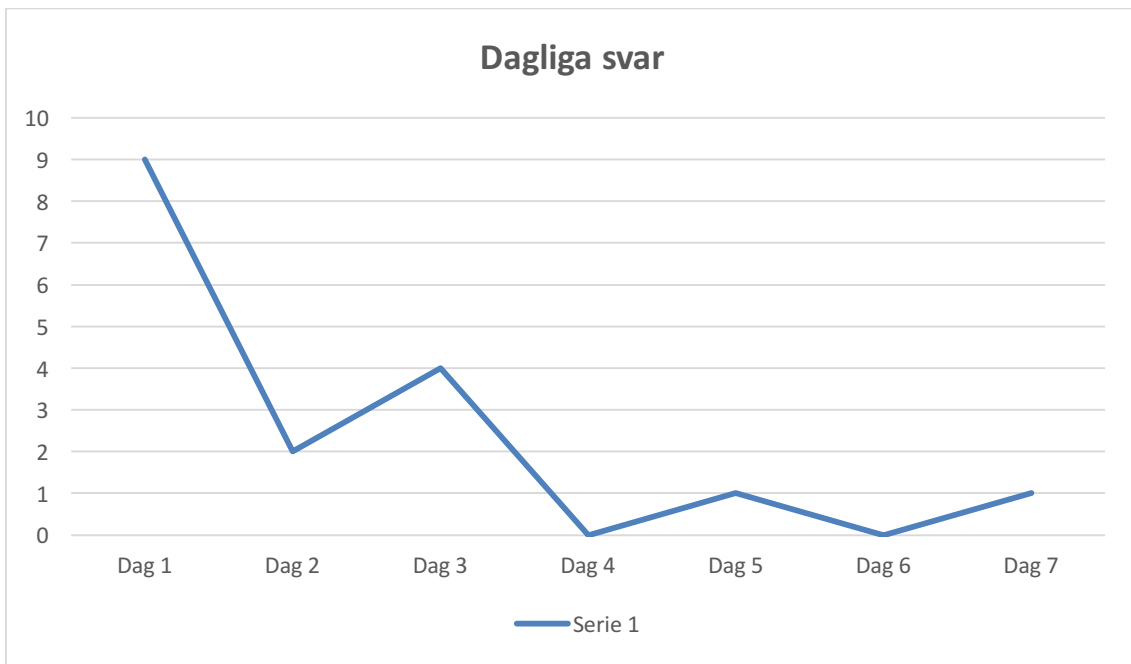
Figur 4.9 Har miljömärkningen påverkat beläggningsgraden

Det visar sig att en överväldigande majoritet inte kan avgöra huruvida miljömärkningen påverkat beläggningsgraden. Detta kan tänkas naturligt eftersom få gäster antagligen inte ger respons åt anläggningarna varför de bokat rum just på denna anläggning (hotell).

I praktiken visar en lika stor del av svaren (13 % respektive 14 %) att märkningen har eller inte har påverkat beläggningsgraden. För att förtydliga svaren, ges här inte heller svar på frågan om märkningen påverkat beläggningsgraden positivt eller negativt. Dock torde frågan indirekt visa att (14 %) upplever en positiv inverkan på beläggningsgraden.

Daglig svarsprocent

Enkäten har utarbetats med hjälp av Google Forms. Ytterligare statistik visar dessutom antalet dagliga svar.

Figur 4.10 Fördelning över en veckas period

Diagrammet visar att en stor del av svaren (60 %) erhöles under första dagen då enkäten skickades ut. Inom sju dagar hade samtliga 15 svar (100 %) som erhöles mottagits. Webbenkätformuläret var dock tillgängligt för respondenterna i två veckors tid, efter det "stängdes" formuläret. Inget uppföljnings- eller påminnelsemejl skickades åt respondenterna.

5. SLUTSATS OCH SYNPUNKTER

För en logianläggning kan det vara svårt välja rätt miljömärkning eftersom det finns ett flertal olika miljömärkningar att välja mellan. Detta föranleder att anläggningen borde utvärdera olika alternativ utgående från vad som vill uppnås med märkningen. Om syftet är att inleda eller höja anläggningens miljöprofil, kan Green Key vara ett bra alternativ. Dessutom är Green Key en internationellt erkänd miljömärkning som finns i ca 50 länder.

Om logianläggningen strävar efter en striktare miljömärkning, och dessutom är beredd på att satsa mera ekonomiskt, kan den Nordiska Svanen komma i fråga. Nordiska Svanen är dock mindre erkänd utanför de nordiska länderna. Men enligt Nordiska rådet finns det planer på att ”exportera” miljömärkningen och man har framfört initiativ där samarbete med UNEP kunde bli aktuellt. Den nordiska miljömärkningen kunde till exempel användas som grund för att utarbeta en gemensam miljömärkning i Sydamerika (Nordiska rådet, 2015).

För de anläggningar som vill satsa helhjärtat på ekologiskt (byggnad, mat, profil m.m.) är BIO Hotels ett ypperligt alternativ. BIO Hotels är en internationell miljömärkning som dock inte (ännu) är känd i Norden. Kriterierna är också mycket strängare än för de två föregående märkningarna.

EU-Blomman är inte välkänd i Finland eller inom logibranschen och märkningen kräver större åtgärder och blir betydligt dyrare än Green Key eller Nordiska Svanen märkningen. Med EU-Blomman kan anläggningen alternativt välja att miljömärka en del av verksamheten.

Större logianläggningar, till exempel internationella hotellkedjor som har för avsikt att enhetliga rutiner genom styrdokument och rapporter kan EMAS eller ISO 14001 standarden vara ett alternativ. ISO standarden är globalt erkänd och certifieringen är mycket dyr för en liten anläggning. ISO 14001 ställer inte heller konkreta miljömål, vilket kan anses negativt ur en miljömässig synvinkel.

Gemensamt för de flesta miljömärkningar är att de strävar efter att minska belastningen på miljön. Det kan handla om att se över rutiner eller att följa upp vatten- och

energiförbrukning för att minska belastningen på miljön. Rent allmänt upplevs allt miljöarbete som positivt. Att det dessutom kan ge inbesparingar och ge förhöjd miljöimage, torde bidra till att allt fler logianläggningar väljer att miljömärka sig.

5.1. Kommentarer över studien

Att utforma enkätfrågorna i Google Forms visade sig vara relativt lätt. Jag gjorde vissa korrigeringar efter feedback från handledare och studiekollegor. Att göra e-post utskicket till de 80 anläggningarna var enkelt då jag fått kontaktuppgifterna från Green Key internationals hemsida. I e-postmeddelandet som skickades fanns en direkt länk till webbenkätformuläret.

Två dagar efter att jag skickat e-postmeddelandet blev jag dock kontaktad av takorganisationen som koordinerar miljömärkningen i Finland. Organisationen hade blivit kontaktad av några hotell, som undrade om takorganisationen stod bakom undersökningen. Jag blev uppmanad av organisationen att ändra på webbenkätens utseende för att den inte skulle kunna tolkas som en undersökning gjord av dem. Att korrigera layouten i webbenkäten var enkelt att åtgärda. Dock fick denna kontakt mig att hålla ”låg profil” och inte skicka påminnelse åt logianläggningarna, vilket jag ursprungligen hade tänkt göra en vecka efter utskicket.

För övrigt framskred processen tidtabellsenligt. Inom en vecka efter utskicket hade samtliga anläggningar som deltog svarat på frågorna. För mig var Google Forms ett ypperligt verktyg att utarbeta enkäter och hantera statistik och annan material. Sammanställning av svaren medförde inte några större problem eftersom all data fanns tillgänglig i elektronisk form.

5.2. Anmärkningar gällande enkäten

Green Key miljömärkningen i Norden är ny, vilket märktes i svaren. En stor majoritet av anläggningarna (67 %) hade erhållit miljömärkningen under de två senaste åren 2014-2015. Miljömärkningsprocessen upplevs inte som särskilt svår av logianläggningarna. Detta visar i sin tur att det är motiverat för anläggningar att låta miljömärka sig. Sålunda har FEE/Ålands Natur och Miljö lyckats med utformningen av kriterierna, eftersom ingen upplevde märkningsprocessen mycket svår. Detta kommer

förmodligen att bidra till att vi kommer att se flera anläggningar miljömärka sig med Green Key inom de närmaste åren på Åland.

Den kanske mest intressanta fråga som ställdes i enkäten, gällande reducerade kostnader, visade att en majoritet av anläggningarna (60 %) har gjort någon form av inbesparingar eller fått minskade kostnader. Denna observation överensstämmer således med frågeställningen i detta arbete, att miljömärkningen skall ge inbesparingar åt anläggningen (International Baseline Criteria for Hotels 2012-2015).

En del anläggningar (27 %) uppger att de inte fått några inbesparingar. Tyvärr ger inte denna studie svar på frågan vad orsaken är till att dessa anläggningar inte upplever några inbesparingar trots att de låtit sig miljömärkas. Dels är detta förvånande på grund av att miljömärkningen i sig förutsätter att både vatten- och energiförbrukningen mäts regelbundet, dels på grund av anläggningarnas eget intresse för sin ekonomi och verksamhet.

Att en så stor procent som (40 %) av anläggningarna inte systematiskt följer med sina kostnader är förvånande. Kanske var frågan för detaljerad i och med att ordet *systematiskt* användes. Är det så att anläggningarna ändå följer med förbrukningen men att detta inte görs systematiskt utan mera sporadiskt?

Informationen gällande både procentuella och konkreta inbesparingar torde vara intressant för de anläggningar som överväger miljömärka sig med Green Key. Min kommentar över graderingsskalan som användes i fråga fem, där kunde intervallerna varit mindre, till exempel 1-4 %, 5-9 % och så vidare, där högsta värdet kunde ligga kring 30 %. Detta skulle ge en mera exakt bild över hur stora inbesparingar som gjorts. Avsaknad information över hur stora inbesparingar som kan göras, resulterade i en grov uppskattning av data.

Logianläggningens storlek inverkar förstås på konkreta summor som kan inbesparas. Om en mindre anläggning sparar, låt säga (10 %) av kostnaderna på årsbasis, torde inbesparingarna röra sig kring hundratals euro. Däremot kan större anläggningar också göra större konkreta inbesparingar, trots att de kanske också sparar endast 10 % av vatten- eller energikostnaderna.

5.3. Synpunkter

Utgående från frågeställningarna i studien: lönar det sig ekonomiskt för logianläggningar (hotell) att miljömärka sig med Green Key? Kan även andra fördelar uppnås genom miljömärkningen och om det finns givet skäl för att inleda miljömärkningsprocessen?

Någon säker eller långtgående rekommendation kan inte göras på basen av studien, men resultatet indikerar att en majoritet (67 %) av de anläggningar som erhållit Green Key-miljömärkning upplever positiva fördelar med märkningen. Dels i form av konkurrensfördelar, men dels också i form av inbesparingar. Andra icke direkt ekonomiskt mätbara fördelar erhållas i form av konkurrensfördelar, positiv image och strävan efter att belasta miljön mindre ökar. Även den allmänna miljöprofilen stärks och kan vara en avgörande faktor då företag och kommuner begär in offerter.

På basen av studien är skribentens synpunkt att det kan vara värt att miljömärka en logianläggning. Trots att anläggningen kanske inte direkt gör stora inbesparingar men en miljömärkning (Green Key) ger vanligtvis också andra fördelar i form av positiv image, stärkt miljöprofil samt minskad förbrukning av naturresurser. Normalt leder dessutom en minskad förbrukning till lägre kostnader eller inbesparingar. En central punkt med miljömärkning är att logianläggningars totala belastning på miljön minskar. Vidareforskning i ämnet skulle kunna vara intressant för den som vill reda ut orsaker i detalj.

5.4. Grafiska bilder på miljömärkningarna i arbetet

Green Key

Green Key

Nordiska Svanen

EARTHCHECK

Earth Check

EU-Blomman

EMAS

BIO HOTELS

ISO 14001*

*ISO 14001 Standarden har ingen standardiserad logotyp

6. LITTERATURFÖRTECKNING OCH KÄLLHÄNVISNING

Ammenberg, J. (2004). *Miljömanagement*. Lund: Studentlitteratur.

Axelsson, m. (2003). *Effektivare miljöledningssystem*. Naturvårdsverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Svenska ESF-rådet. Naturvårdsverket.

Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser* (Vol. 2:1). Danmark: Studentlitteratur.

Bio Hotels. (2015). *Bio Hotels*. Hämtat från www.biohotels.info:

<http://www.biohotels.info/en/> den 29 10 2015

EartCheck. (2015). *EarthCheck.org*. Hämtat från EarthCheck.org:

<http://earthcheck.org/products-services/certification/benchmarking-and-certification/> den 24 10 2015

Ecolabel Index. (2015). *All ecolabels*. Hämtat från

<http://www.ecolabelindex.com/ecolabels/> den 29 10 2015

EU Kommissionens förordning nr 832/2014. (den 17 10 2014). *Lag om EU-miljömärke*.

Hämtat från Finlex: www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2014/20140832 den 27 10 2015

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 66/2010. (den

25 11 2009). *eur-lex.europa.eu*. Hämtat från <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0066&from=EN> den 27 10 2015

Foundation for Environmental Education (FEE). (u.d.). *www.green-*

key.org/menu/criteria/hotels. Hämtat från International Baseline Criteria Green

Key for Hotels 2012 – 2015: <http://www.green-key.org/menu/criteria/hotels> den 19 10 2015

Green Key Åland. (2015). *www.natur.ax*. Hämtat från

http://www.natur.ax/sites/www.natur.ax/files/handleddningsguide_2015.pdf den 30 10 2015

Green Key. (2015). *www.greenkey.global*. Hämtat från <http://www.greenkey.global/> den 30 30 2015

Institute of Environmental Management & Assessment. (6 2013). *Environmental Management Systems - Your A - Z guide*. Hämtat från ems.iema.net/emas: <http://ems.iema.net/emas> den 24 10 2015

International Baseline Criteria for Hotels 2012-2015. (u.d.). *www.green-key.org*. Hämtat från <http://www.green-key.org/menu/criteria/hotels/green-key-hotel-application-form-2012-2015-hotels.pdf> den 29 10 2015

Isaksson, D. (2014). *Rekommendation av miljömärke*. Arcada, Turism.

Lokala kriterier för Åland. (2015). Hämtat från www.natur.ax: <http://www.natur.ax/green-key/information-logianlaggningar/kriterier-hotell> 10 2015

Nordisk Miljömärkning. (2007-2015). *Svanemärkning av Hotell och vandrarhem* (Vol. 3.6). Nordisk Miljömärkning.

Nordiska rådet. (2015). *www.norden.org*. Hämtat från <http://www.norden.org/fi/ajankohtaista/uutiset/joutsenmerkki-ja-eu-nympaeristoemerkki-ovat-maailman-tunnetuimpia-merkkejae> den 28 11 2015

Nyberg, R. (2000). *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar*. Lund: Studentlitteratur.

Olsson, H. (2011). *Forskningsprocessen* (Vol. 3). Stockholm: Liber.

Quinn, F. (2007). *Kunden är Kung*. Market fakta.

Scandichotels. (2015). *www.scandichotels.se*. Hämtat från <http://www.scandichotels.se/settings/Sidfot/About-us-Container-/Omtanke-om-varlden/Vart-miljoarbete/Matbara-resultat/> den 28 11 2015

UNWTO Tourism Highlights 2013. (u.d.). *www.etoa.org*. Hämtat från

<http://www.etoa.org/docs/default-source/Reports/other-reports/2013-tourism-highlights-by-unwto.pdf?sfvrsn=2> den 15 9 2015

7. BILAGOR

Enkätundersökning

Green Key Eco-Label Survey

1. When was your establishment awarded the eco-label certification?

- 2015
- 2014
- 2013
- 2012
- 2011 or earlier

2. How easy did you find the process of obtaining the eco-label certification? Please select one option

- 1. Very difficult
- 2. Some difficulties
- 3. Fairly OK
- 4. Easy
- 5. Very easy

3. Has the eco-label award given your establishment reduction in costs? Please select one option

- 1. Unable to determine
- 2. No change
- 3. Small reduction
- 4. Some reduction
- 5. Substantial reduction

4. In which sector(s) can you see reduction in costs, if any? You may select one or more options

- 1. No or minimal reduction in costs
- 2. Water
- 3. Waste
- 4. Energy
- 5. Administration

- 6. Other

5. Have you systematically attempted to measure reduction in costs?

- No
- Yes
-

6. Can you estimate the percentage of reduction in costs that your establishment has managed to achieve, compared to previous costs on a yearly basis (water, waste, energy etc.) Please select one option

- No reduction
- 1-9 %
- 10-19 %
- 20-29 %
- 30-39 %
- 40-49 %
- 50 % or more

7. Can you estimate how much your establishment has managed to save in Euros on a yearly basis? (100 Euro = approx. 900 SKR)

- 1. Minimal or no savings
- 2. 1-299 € (10-2699 SKR)
- 3. 300-599 € (2700-5399 SKR)
- 4. 600-999 € (5400-8999 SKR)
- 5. 1000-1999 € (9000-17999 SKR)
- 6. 2000 € or more (18000 SKR or more)
-

8. Has the eco-label award given your establishment other competitive advantages?

- 1. No
- 2. Yes
- 3. Unable to determin
-

9. What kind of competitive advantages, if any, has your establishment achieved?

10. Has the eco-label certification affected occupancy levels?

- 1. No
- 2. Yes
- 3. Unable to determin